

Fenntarthatóságra nevelés a Tiszafüredi Óvodák Nyitnikék Tagóvodájában

Muliter Szilvia¹ – Pallai Gabriella²

Absztrakt:

Óvodánk önkormányzati óvodaként hat csoporttal működik. A Nyitnikék tagóvoda négy csoportja környezet- és természetbarát irányultsággal működik. Lakóhelyünk, Tiszafüred kiemelkedő természeti adottságokkal rendelkezik. A Tisza folyó, a Tisza-tó, a Hortobágy közelsége kiemelt természeti jelentőséggel bír az itt élők és az ide látogatók számára. Természeti és társadalmi értékeink megismertetése kiemelt fontosságú óvodai nevelésünkben. A fenntarthatóságra nevelés alapjait a zöld szíves ünnepeink köré csoportosított tevékenységekkel, programokkal színesítjük. Pedagógiai gyakorlatunk fontos jelképe a bejárat melletti falon található nagy zöld szív, amelyre az óvodapedagógusok figyelemfelhívó képeket, kiírásokat, plakátokat helyeznek el. A csoportok saját faliújságjára közepes méretű zöld szív kerül ki és a kirándulás vagy ünnep alkalmával a gyerekek ruházatára is feltűzzük a szívet. Zöld jeles napjainkat óvodai vagy csoportszinten ünnepeljük meg. Fontosnak tartjuk a közösen átélt élményeket, közvetlen megtapasztalásokat. A „Megmozdul az ovi” programsorozat keretében mind a négy csoportunk egyszerre vesz részt a programokon. Egy-egy rendezvénybe bevonjuk a szülőket is ezzel segítve a szülők szemléletmódváltását. Természeti környezetünk felkínálja a legjobb lehetőségeket, a hetenként visszatérő kirándulások alatti rácsodálkozást a természet kincseire. A közösen átélt élmények a közösség összetartozásának érzését erősítik, ezért igyekszünk változatos programokat szervezni, melyek színesítik óvodai életünket. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeken keresztül pozitív hatásokat gyakoroljunk szüleikre. A családokkal közösen szervezett programjainkat folyamatosan bővítjük. Jeles napjaink mellett a mindennapjainkat folyamatosan áthatja az a környezettudatos szemléletmód, amellyel segítjük óvodásainkat abban, hogy egy jobb és élhetőbb, fenntarthatóbb világban cseperedjenek iskolásokká, később felnőttekké. A gyermekek környezeti kultúrájában, ismereteikben, természet iránti érzelmeikben környezettudatos magatartásában bekövetkezett változásokról partnereink (a szülők, iskolák, illetve fenntartónk) pozitív visszajelzései adnak képet.

Kulcsszavak:

Nyitnikék Óvoda, természeti értékek, zöld ünnepeink, szemléletmódváltás

¹ Tiszafüredi Óvodák Nyitnikék Tagóvoda; tiszafurediovodak@furedkabel.hu;

² Tiszafüredi Óvodák Nyitnikék Tagóvoda; tiszafurediovodak@furedkabel.hu

Bevezetés

Az elkövetkezendő nemzedékek érdekében követendő fenntarthatóság fontosságát már több mint ötven éve megfogalmazta a Burtland-jelentés (Bihariné & Kanczler, 2019). Eltelt fél évszázad, és még mindig többet beszélünk a fenntarthatóságról, mint amennyit teszünk megvalósulásának érdekében. A nevelési-oktatási intézményeknek már a kezdetektől komoly szerepe volt abban, hogy a gyermekeket a környezetvédelem, a természetvédelem és a fenntarthatóság iránt érzékenyítse. Eleinte a környezeti nevelés, ma már a fenntarthatóságra nevelés az, ami mentén többek között az óvodások életében is megjelennek ezek a gondolatok. Széles körben elfogadott nézet, hogy a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés nem választható szét (vö. Mónus, 2020), így e tanulmány szerzői a környezeti nevelést a fenntarthatóságra nevelés részének tekintik. A környezeti nevelés, a fenntarthatóságra nevelés nem idegen az óvodai mindennapokat meghatározó Óvodai nevelés országos alapprogramjától, hiszen a külső világ tevékeny megismerése voltaképpen maga a környezeti nevelés, a fenntarthatóságra nevelés (137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet). Ha megvizsgáljuk a hazai óvodák történetét, láthatjuk, hogy a természetben való közvetlen tapasztalatszerzés, a külső környezet megismerése, annak gondozása már a kezdetektől jelen volt az óvodai foglalkozásokban (Bihariné & Kanczler, 2019). A fenntarthatóságra nevelés gyakran fontos és meghatározó része az óvodai programoknak. Az óvodapedagógusok munkáját több kezdeményezés is segíti, ilyen például a Zöld Óvoda program (Könczey et al., 2014), a Madarász Ovi Program, az utóbbi években az óvodákra is kiterjesztett iskolakert program, de számos múzeum múzeumpedagógiai kínálatában is található óvodásokkal látogatható programot. Ezenkívül több civil szervezet is segíti az óvodapedagógusokat (például Környezetünkért Óvodai Egyesület, Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom). A teljes nevelési évet lefedő, a fenntarthatóságra fókuszáló tevékenység és programterv összeállítása nehéz helyzet elé állítja az óvodapedagógusokat. Kevés, könnyen elérhető jó gyakorlat ismert, figyelembe kell venni az óvoda anyagi lehetőségeit is, illetve egyre inkább előtérbe kerül a helyi sajátosságok, lehetőségek minél markánsabban megjelenése a külső környezet megismerését szolgáló programokban.

Tanulmányunkban a Tiszafüreden található óvodánkban kidolgozott, egész évet lefedő, a zöld jeles napokat követő programjainkat szeretnénk bemutatni, amelyek lefedik az egész nevelési évet. Vannak az óvoda udvarán, kertjében megvalósuló programok, számos külső helyszínt is meglátogatunk, kiemelt figyelmet fordítunk a város életét erősen befolyásoló Tisza és a közeli Hortobágy megismerésére. Igénybe vesszük külsős szakemberek, például természetvédők vagy múzeumpedagógusok segítségét és igyekszünk évente több alkalommal a szülőket is bevonni a természet megismerését, megszerettetését szolgáló programjainkba.

Az óvoda és környezetének bemutatása

Lakóhelyünk, Tiszafüred, kiemelkedő természeti adottságokkal rendelkezik. A Tisza folyó, a Tisza-tó, a Hortobágy közelsége kiemelt természeti jelentőséggel bír az itt élők és az idelátogatók számára. Természeti és társadalmi értékeink megismertetése kiemelt fontosságú óvodai nevelésünkben. Óvodánk önkormányzati óvodaként két tagóvodában összesen hat csoporttal működik: Csepredő tagóvodánk két csoportja művészeti irányultságú, Nyitnikék tagóvodánk négy csoportja pedig környezeti irányultságú. Mindezeket figyelembe véve az intézmény óvodapedagógusai 1999-ben létrehozták a Nyitnikék Környezet és természetbarát helyi nevelési programot (Nevelési program), amelynek nevelési célja: a környezet tevékeny megismertetése által természetszerető, természetvédő, környezettudatos, kiegyensúlyozott, derűs, a környezet szépségére, értékeire figyelő, kommunikálni tudó és szerető gyermekek nevelése. Óvodánk tagja a Zöld Óvoda hálózatnak (Könczey et al., 2016). Tervező munkánkban különösen nagy figyelmet fordítunk arra, hogy új lehetőségekkel, változatos programokkal biztosítsuk a valóság felfedezését, megtapasztalását.

A zöld jeles napok (melyek egyben Zöld szíves ünnepeink is) köré csoportosított tevékenységeink és programjaink

Komplex tevékenységrendszerrel, irányítjuk és spontán ráhatások alkalmával segítjük a gyermekek személyiségének fejlődését. Figyelmüket a természeti, emberi és tárgyi értékek felfedezése felé próbáljuk terelni. Fontosnak tartjuk a szülőföldhöz, nemzeti kultúrához, helyi, népi hagyományokhoz, családi értékekhez fűződő pozitív érzelmi viszony alapozását: a Tisza folyó közelségét, a Tisza-tó szépségét, környezeti ünnepeink (Tisza élővilágának emléknapja, Víz világnapja, Madarak és fák napja) megtartásával.

A fenntarthatóságra nevelésünket a zöld szíves ünnepeink köré csoportosított tevékenységekkel, programokkal színesítjük. Pedagógiai gyakorlatunk fontos jelképe a bejárat melletti falon található nagy zöld szív, amelyre az óvodapedagógusok figyelemfelhívó képeket, kiírásokat, plakátokat helyeznek el. A csoportok saját faliújságjára közepes méretű zöld szív került ki és a kirándulás vagy ünnep alkalmával a gyerekek ruházatára is feltűzzük a szívet. Zöld jeles napjainkat óvodai vagy csoport szinten ünnepeljük meg. Fontosnak tartjuk a közösen átélt élményeket, közvetlen megtapasztalásokat. Intézményi innovációként hoztuk létre a *Megmozdul az ovi* programsorozatot, amelynek keretében mind a négy csoportunk egyszerre vesz részt a programokon. A szülőket is bevonjuk egy-egy rendezvénybe, amellyel elősegítjük a szülők szemléletmód-váltását is.

Környezeti ünnepeink közül a *Takarítási világnap* (szeptember harmadik szombatja) az, melyet elsőnek ünneplünk meg a nevelési év során, ez az ünnep, amely a lehető legjobban illeszkedik a természet évről évre megismét-

lódő körforgásába. Sok lehetőséget rejt magában, természeti, társadalmi és emberi vonatkozásban.

2012-ben óvodai alapítványi segítséggel vásároltuk meg első csoportunk szelektív hulladék-gyűjtő tárolóit, melyek segítségével folyamatosan bővítettük a fenntarthatóságra nevelés területén végzett nevelőmunkát. Folyamatosan gyűjtjük az információkat a szelektív hulladékgyűjtés óvodai alkalmazási lehetőségeiről. A csoportban „keletkezett” hulladékkanyagok (papír, műanyag, szerves anyagok) tulajdonságainak vizsgálata során a tapasztalatok megszerzéséhez olyan változatos tevékenységeket biztosítunk, melyek segítségével lehetőségünk van az egyéni differenciálásra, valamint a tehetségek kibontakoztatására.

Továbbra is nagy figyelmet fordítunk a szelektív hulladékgyűjtésre. Ezt a gyerekek naponta gyakorolják, és mivel a közeli lakótelep miatt az intézmény mellett vannak elhelyezve a szelektív gyűjtőszigetek, lehetőségünk van kivinni a nagycsoportosainkkal a szelektíven gyűjtött hulladékot és megfigyelni a szelektív szigetek gépi ürítését is (1. ábra). Kiemelten figyelünk a szemléletformálásra, melybe bevonjuk a szülőket is.

1. ábra

Látogatás a szelektív hulladék-gyűjtő szigeten

2. ábra

Mi történik a komposztálóban?

Az óvoda udvarán található komposztkeretjeinkbe rendszeresen elhelyezzük a komposztálható növényi hulladékot (2. ábra). A zöld ünnephez kapcsolódóan nagy figyelmet fordítunk az óvoda udvarának szépítésére, a falevelgyűjtésre. Megismertetjük a gyermekekkel az őszi betakarítási munkákat, azok jelentőségét.

Az Állatok Világnapján (október 4.) a *Megmozdul az ovi* programsorozat keretében mind a négy csoportunk egyszerre vesz részt a programon. Óvodai kirándulást teszünk egy közeli tanyára, ahol gyermekeink természetes környezetükben találkozhatnak a tanyán élő állatokkal, megsimogathatják azokat, megismerhetik kicsinyeiket. Viszünk az állatok számára eleséget, részt veszünk az etetésükben (3. ábra).

3. ábra

Ezt is láttuk a tanyán

4. ábra

Teki közös gondozása!

Csoportszobáinkban kis állatok (teknőc, halak) életfeltételeinek megteremtésével, gondozásukkal kapcsolatos munkafolyamatok megismerésével napi szinten foglalkozunk (4. ábra). Ezáltal megtapasztalják a gyermekek az állatok szükségleteit, igényeit és a gondozásukkal kapcsolatos felelősséget is. Képességeikhez mérten sajátíthatják el az állatokról való gondoskodás lépéseit.

Változatos tevékenységek szervezésével tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetükről: séta a helyi kisállat-kereskedésbe, kirándulás szervezése állatparkba.

Az információs és kommunikációs technológiai (a továbbiakban: IKT) eszközök használatával bemutatathatjuk az állatok életét befolyásoló káros környezeti hatásokat. Ezek segítségével olyan tevékenységekre irányítjuk figyelmüket, melyek segítik és alapozzák a gyermekek környezettudatos magatartását, életmódját.

Hagyománnyá vált, hogy Nyitnikék Óvoda közössége szülői segítséggel gyűjtést szervez a Tiszafüredi Gyepmesteri Telepen ellátott kutyák számára. A gyermekek nagy izgalommal figyelik a folyosón elhelyezett gyűjtőpont (adományok) növekedését, majd az átadásban is segédkeznek, a menhelyi kutyusok nagy örömére.

Tematikus hét keretében lehetőséget biztosítunk arra, hogy egy napra vendégségbe jöhetnek az otthoni kis kedvencek. A beérkezett apróságoknak az óvoda folyosóján rendezünk kiállítást, ahol minden gyermek büszkén bemutatja „Az én kis állatom” címmel kedvencét.

A *Megmozdul az ovi* októberi programja a *Gyalogló Világ(hó)naphoz* (október eleje) kötődik, mely 2012 óta hagyomány óvodánkban. Ezen a délutánon a szülőket és a gyermekeket egy közös sétára hívjuk (5. ábra). Belépő egy alma, amit különböző gyógyteákkal, zsíros kenyérral kiegészítve a Holt-Tisza partra érve fogyasztunk el (6. ábra). Kiemelt feladatként kezeljük az egyszer használható poharak, szalvéták, használatának minimalizálását.

5. ábra

Indul a séta. Pillanatkép a Gyalogló Világ(hó)napon rendezett Megmozdul az ovi programról

6. ábra

A Tisza-parton. Pillanatkép a Gyalogló Világ(hó)napon rendezett Megmozdul az ovi programról

Itt gyönyörködhetünk az őszi Tiszában, a gyermekek játszhatnak a játszótéren (6. ábra). A nevelési év elején ez egy nagyon jó közös program, ahol megismerkedhetnek az újonnan érkező gyerekek és családok a csoportok többi tagjaival, ezzel is segítve a közösségbe való befogadást, erősítve az együvé tartozás érzését. Hazainduláskor előkerülnek a kis zseblámpák és az esti szürkületben úgy érkeznek vissza a gyerekek az óvodához, mintha sok-sok kis szentjánosbogár világítana.

A *Madarak Karácsonyán* madárkaláccsal, madáreleséggel kedveskedünk az óvodánk udvarán élő és az idelátogató madaraknak (7. ábra). Csoportjaink életében egész évben fontos szerepet töltenek be a madarak: ősszel a vándorlás megfigyelése, a téli folyamatos madáretetés, egész évben a folyamatos ivóvíz biztosítása (8. ábra), a Tisza menti madárvilág megismerése, a visszatérő madarak köszöntése. Ha megteremtjük az ideális feltételeket, olyan tapasztalatok szerzésére van lehetőség az óvoda udvaron, melyet akár játék közben is átélhetnek a gyermekek. A madarak védelme, etetése olyan hasznos cselekedet, amire méltán büszkék lehetünk és mi felnőttek sokat tehetünk ennek érdekében.

7. ábra

A madarak karácsonyfájának díszítése

8. ábra

Nem csak enivalóval, hanem vízzel is ellátjuk a madarakat

Munkaközösségi foglalkozás keretein belül felújítottuk a régi madáretetőket és odúkat és le is festettük azokat. Szülői segítséggel kihelyeztük a csoportok udvaraira. Alapítványi finanszírozással madáritatókat vásároltunk, így már minden csoportnak megteremtettük a madarak gondozásának tárgyi feltételeit (8. ábra). Madarakhoz, állatokhoz, természethez fűződő pozitív kapcsolat kialakításában, erősítésében a személyes példamutatás kiemelt jelentőségű. Az IKT-eszközök segítségével betekintheünk egy-egy madárodúba, fészekbe, vagy akár megnézhetjük beteg madarak gyógyítását is.

Az átélt élmények hatására a gyermekek a szülők szemléletmódját alakítják, formálják: otthon együtt készítenek madáretetőt, lefényképezik a kertjükben élő madarakat. Ezekről az eseményekről a zárt facebook csoportban be is számolnak, kiemeljük a családok munkáját a madárvédelemben nyújtott pozitív minta követése céljából. A többi család motiválása céljából az apukák segítségével hulladékanyagok újrahasznosításával mindenkinek készítettünk saját madáretetőt.

Tisza Élővilágának Emléknapján (február 1.) a Tisza hazai szakaszán tapasztalt ökológiai katasztrófára emlékezünk. 2000. január 31-én végzetes szennyezés indult a Romániában működő Aurul (ausztrál-román tulajdonú) bányavállalattól: a Szamos és Tisza folyót súlyos cianid- és nehézfém-szennyezés érte a romániai vízgyűjtőterületeken.

Fontosnak tartjuk a szülőföldhöz, nemzeti kultúrához, helyi, népi hagyományokhoz, családi értékekhez fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozását, kihasználva a Tisza folyó közelségét és a Tisza-tó szépségét. A környezeti ünnepek közül programunkat tekintve kiemelt fontosságú a Tisza Élővilágának Emléknapja, ahol a Tisza-tó növény- és állatvilágával foglalkozunk. Fontos, hogy erősödjön érzelmi kötődésük lakóhelyükhöz, tiszteljék és becsülik a „MI TISZÁNKAT”.

A gyermekek figyelmét arra irányítjuk, hogy a víz érték, számos élőlénynek nyújt otthont, életteret, élőhelyet és létezésünknek is nélkülözhetetlen része. Folyamatos tapasztalatszerzések biztosításával segítjük, hogy a gyermekek nyitottak és befogadóak legyenek a környezet védelmében tett cselekedeteink iránt, ezáltal próbáljuk megalapozni a gyermekek környezettudatos magatartását, életmódját.

Szervezett séta alkalmával kísértalunk a Tisza-partra, mintát veszünk a Tisza vízből és különböző kísérleteket végzünk, megfigyeljük a növényeket és állatokat a közvetlen környezetükben.

9. ábra

Megtelnek a cipók haleledellel

10. ábra

A színes kukoricarudak szépen díszítik a kenyértortákat

Ez alkalomból *Megmozdul az ovi* programunk keretében autóbuzsos kirándulást szervezünk gyermekeinknek az élő Tiszához. Az óvodában elkészítik a gyerekek a haleledelt. A kikötőben a kivájt kenyércipókat megtöltik a haleledellel, melyet kukoricarudacskákkal díszítenek (9. ábra). A kenyértorták a kikötő munkatársainak segítségével jutnak el a mélyebben fekvő vízterületekre, ahol táplálékul szolgálnak a halaknak, vízi madaraknak (10. ábra). A közös kirándulás felerősíti a „Mi folyónknak” – a Tiszának a megszerettetését, megóvását.

A *Víz világnapja* alkalmából (március 22.) kihasználjuk vízparti városunk lehetőségeit: kikötők látogatásával, hajókirándulás szervezésével. Lehetőségünk van a Tiszaörvényi Horthy-csatorna és szivattyútelep meglátogatására. Az 1937-ben épített műemlék szivattyútelep és az ország egyetlen csatornahídja, ami a mai napig betölti eredeti funkcióját. A betoncsatorna a Tisza – akkor még gát nélküli – partján álló szivattyúházat kötötte össze a beljebb lévő, magasabb partra kiérő öntözőcsatornával. A közel 320 méter hosszú vasbeton csatornán végig sétálva csodálatos növény- és állatvilág tárul elénk, így az itt szerzett tapasztalatok is mélyítik a gyermekek Tiszáról szerzett tapasztalatait.

A napi időjárásról rendszeresen beszélgetünk a gyermekekkel, együtt beállítjuk időjárásnaptárunkat. A *meteorológiai világnap* (március 23.) alkalmából az udvaron papírforgók, szélcselegők, papírrepülők segítségével a gyermekek megfigyelhetik a szélérösséget, a szélirányt. Séták alkalmával tapasztalatokat szerzünk a tavasz ébredésének megfigyeléséről.

Meglátogatjuk a településünkhöz közel kialakított, már évtizedek óta működő kézi mérésű meteorológiai állomást (11. ábra). A meteorológiai technikus bemutatja, hogy az érzékelőket egy meteorológiai menedékhelynek nevezett dobozba helyezik. Segítségével megmérjük a hőmérsékletet, a szél sebességét és irányát, illetve a csapadékmennyiséget.

Meteorológiai tapasztalatszerzésünket követően az óvodában időjárásnaplót készítenek a gyerekek, melybe hétvégén szülei segítségével tett megfigyeléseiket kiszínezik, beragasztják. Az elkészült naptárakat összehasonlítjuk és az azonos jelrendszer használatának köszönhetően a gyermekek számára is érdekelhetővé válik, hogy egy településen belül is milyen változatos időjárásunk.

11. ábra

Látogatás a meteorológiai állomáson

Szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen városunkban több műemléképület is található. A *műemlékvédelmi világnapon* (április 18.) műemlék jellegű épületekhez látogatunk el. Óvodánkhoz közel helyezkedik el a Kiss Pál Múzeum, Magyarország egyik legrégebbi alapítású fővároson kívüli gyűjteménye, melynek a műemlék Lipcsey-kúria ad otthont. Telephelye a Nyúzó Gáspár Fazekasház, ahová szívesen ellátogatunk a gyermekekkel, erre a távolabbi helyszínre lovas kocsival vagy busszal szoktunk elmenni. Részt vettünk a Tájház udvarán zajló közösségi régészeti programon, majd a múzeumi látogatás során örömmel nézték a vitrinekben a közösen feltárt kerámiákat.

Csoportjaink a nevelési év folyamán rendszeresen vesznek részt múzeumpedagógiai foglalkozáson (Legyél Te is huszár!, Szent Márton napi hagyományőrző népszokások felelevenítése) (lásd Kiss Pál Múzeum). Így a gyermekek betekintést nyernek a hagyományos népi kultúrába, játékos módon megtekinthetik a múzeum kiállításait. A múzeum olyan ismeretek megszerzésének tárháza, amelyet máshol nem kaphat, nem tapasztalhat meg a csoport (12. ábra).

12. ábra

A múzeum varázslatos hely

13. ábra

Feltárulnak a Templom-domb titkai

Csatlakozhattunk a *Legyél Te is régész!* szakmai programhoz (lásd Kiss Pál Múzeum), ahol a régészet szakmai szépségeivel ismerkedhettünk a tisztaörvényi Templom-domb régészeti feltárásán (13. ábra).

Zöld jeles ünnepeink közül a *Föld napja* (április 22.) hagyományai a 1990-es évek elejére nyúlnak vissza. Az óvoda udvarán található fáink lassan elöregednek, időben gondoskodnunk kellett pótlásukról, újak ültetésével (15. ábra). A gyermekek folyamatosan figyelemmel kísérik növekedésüket, a levelek kibomlását, megtanulnak vigyázni rájuk. Egynyári növények ültetésével, udvarrendezéssel is szépítjük óvodánk környezetét (14. ábra). Tevékenységünk életmódunkká vált, hiszen egész évben folyamatos munkával gondoskodunk óvodánk környezetéről, hónapokon keresztül napi gyakorlatunkba építjük a növények gondozását, ápolását. Ballagó gyermekeink emlékfacsémetét kapnak intézményunktől, melyet otthonukban elültetve folyamatosan gondozhatnak.

14–15. ábra

Tavaszi nagytakarítás; Facsémeték kerülnek az öreg fák helyére

Májusban a *Madarak és fák napján* (május 10.) újból „megmozdul az ovi”. Az Albatrosz Kikötőben gyülekeznek a csoportok és csónaktúrán vesznek részt. Szakképzett, a Tiszát szerető és jól ismerő túravezetők mutatják be ilyenkor a vízi világot (16. ábra).

Hajókirándulás alkalmával lehetőségünk adódik másik szemszögből megfigyelni, ismerkedni a vízi világgal. Alkalom van a madarak, növények közelebbi megfigyelésére, beazonosítására.

16. ábra*Csónaktúra a Tiszán*

A *Környezetvédelmi világnap* (június 5.) zárja a nevelési év zöld jeles napjainak sorát. Minden évben csatlakozunk az Öltözz zöldbe – Zölden jobb programhoz, ezzel is próbáljuk felhívni a figyelmet a környezetszennyezési problémákra és következményeire (17. ábra).

17. ábra*Zöldbe öltözve.*

A szemét- és hulladékképződés csökkentése érdekében szeretnénk használtelem- és lámpahulladék-gyűjtőpont kialakításával bővíteni a szülői szelektív hulladék-gyűjtés óvodai lehetőségeit, elősegíteni az együtt gondolkodást és a közös cselekvést, terjeszteni a fenntartható fejlődés eszméjét. Ennek megszervezéséig a közeli áruház gyűjtődobozait használjuk.

Ezt a napot a Madársuli szakembere színesíti madaraival (18. ábra).

18. ábra*Madarászbemutató*

Nevelőmunkánk megkoronázása a nevelési év végén, a 6. életévet betöltött gyermekeink számára szervezett *Erdei Óvoda* (19. ábra).

Büszkék vagyunk a közösen készített erdei óvodai programunkra. Ez alapján 2011. május óta minden nevelési év végén egyhetes Erdei óvodai táborot hirdetünk. Ez a tábor – azon túl, hogy „előszobája” az általános iskolában szervezett „Erdei iskolának” – méltó befejezése a környezeti nevelést előtérbe helyező óvodai életnek.

Valljuk, hogy a természettel kapcsolatos helyes magatartás kialakítását már óvodás korban el kell kezdeni. Ennek keretén belül a gyermekek ötnapos, élménygazdag programsorozatban vehetnek részt, egésznapos formában az Albatrosz Kempingben, ahol aktívan, játszva sajátíthatják el a környezettudatos gondolkodás alapjait. Innen szervezzük rövidebb és hosszabb kirándulásainkat. Szeretnénk a gyerekek számára bemutatni közvetlen és távolabbi környezetünk természeti és társadalmi értékeit.

Kirándulásaink során megfigyeljük az élő természetet, hallgatjuk a madarak énekét, a Tisza jellemző neszeit. Kincseket gyűjtünk, amiket a természet elenged. Sok-sok élményt szerzünk, melyeket délutánonként vidám, jó hangulatú manuális tevékenység során dolgozunk fel. Az Erdei óvodai programot péntek délután a szülőkkel és gyermekekkel közös jó hangulatú szalonnasütés zárja le.

19. ábra*Erdei óvoda*

20. ábra

Kirándulás a Tisza-tavi Ökocentrumba

Nagycsoportos óvodásainknak a nevelési év végén – az óvoda alapítványa által finanszírozott – kirándulást szervezünk a *Tisza-tavi Ökocentrumba* (20. ábra).

Szakmai munkaközösségünk megalkotta a *Zöld jeles napjaink beépülése a mindennapokba segédanyagot*, mely egyes Zöld ünnepekhez tartozó tartalmakkal, ötletekkel segíti azok színes, változatos feldolgozását.

Évente *rajzkiállítást* szervezünk, melynek témáját zöld ünnepeink köréből választjuk. Sokszínű, kreatív alkotások készülnek, melyeket a szülők, illetve a hozzánk látogatók egy hétig tekinthetnek meg.

A Zöld Óvoda program 2006-ban indult program, amely az intézmények környezeti nevelési programjait támogatja (Könczey et al., 2016). A gyakorlatban megvalósított elemek alapján a tagóvoda 2006-ban pályázta meg és nyerte el első alkalommal a *Zöld Óvoda* címet. Ezt követően sikeres pályázatot nyújtottunk be 2010-ben, 2014-ben is. 2017 óta pedig büszkén viseljük az Örökös Zöld Óvoda címet.

Kerestük a továbblépési lehetőségeket. 2021 óta minden évben pályázatot nyújtunk be az Év Állatvédő Óvodája címre és eddig minden évben elnyertük az Év Állatbarát Óvodája elismerést, melyet egy évig örömmel viselünk (21. ábra).

Nevelő és munkatársi közösségünk ezt a szemléletmódot hirdeti és szeretné átadni óvodásainknak és a gyermekeken keresztül szüleiknek, a családoknak is.

A gyermekek környezeti kultúrájában, ismereteikben, természet iránti érzelmeikben környezettudatos magatartásában bekövetkezett változásokról folyamatosan kérjük partnereink visszajelzéseit.

Bízunk benne, hogy nevelőmunkánk a továbbiakban is sikeres, eredményes lesz.

21. ábra

Óvodánk elnyert címei

Összegzés

A hetenként visszatérő kirándulások keretében természeti környezetünk felkínálja a legjobb lehetőségeket, a rácsodálkozást a természet kincseire. A közösen átélt élmények a közösség összetartozásának érzését erősítik, ezért igyekszünk változatos programokat szervezni, melyek színesítik óvodai életünket. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeken keresztül pozitív hatásokat gyakoroljunk szüleikre. Pedagógiai programunk több évtizedes alkalmazása során megtapasztaltuk ennek hatékonyságát, valamint azt, hogy a családok számára szervezett rendezvények mennyire segítik a szemléletformálást. Ezeket a programokat folyamatosan színesítjük, bővítjük.

Jeles napjaink mellett a mindennapjainkat folyamatosan áthatja az a környezettudatos szemléletmód, amellyel segítjük óvodásainkat abban, hogy egy jobb és élhetőbb, fenntarthatóbb világban cseperedjenek iskolásokká, később felnőttekké. A gyermekek környezeti kultúrájában, ismereteikben, természet iránti érzelmeikben környezettudatos magatartásában bekövetkezett változásokról partnereink (szülők, iskolák, fenntartó) pozitív visszajelzései adnak képet.

Irodalom

- 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról. <https://njt.hu/jogszabaly/2011-4301-02-00.7#CA15@BE1> (2024.10.30.)
- Bihariné Krekó, I. & Kanzler, Gy. (2019). *Az óvodai környezeti nevelés módszertana*. ELTE Eötvös Kiadó.
- Kiss Pál Múzeum (n.a). *Múzeumpedagógiai programok*. <https://kisspalmuzeum.hu/muzeumpedagogia/> (2024.10.30.)
- Könczey, R., Kovács, E., Kovács, L. & Varga, A. (2016, Eds.). *Zöld óvoda leszünk! – módszertani segédanyag és útmutató Zöld Óvoda címpályázatra készülő óvodapedagógusoknak*. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet.

Mónus, F. (2020). *A fenntarthatóságra nevelés trendjei, lehetőségei és gyakorlata a közép és felsőoktatásban*. Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD).

Pedagógiai Program (sz.n.). *Tiszafüredi Óvodák Pedagógiai Program*. www.tiszafurediovodak.hu/pages/tiszafuredi-ovodak/contents/media/507/506416/pedagogiai-program.pdf (2024.03.19.)

Education for Sustainability in the Nyitnikék Branch of Tiszafüred Kindergartens

Our kindergarten operates as a municipal institution with six groups. The four groups of the Nyitnikék branch operate with a focus on environmental and nature-friendly practices. Our locality, Tiszafüred, boasts exceptional natural features, including the Tisza River, Lake Tisza, and proximity to the Hortobágy, all of which hold significant natural importance for residents and visitors alike. Introducing our natural and social values is of paramount importance in our kindergarten education. The foundations of sustainability education are enriched with activities and programs centred on our celebration of green themes. A prominent symbol in our pedagogical practice is the large green heart on the wall near the entrance, where kindergarten teachers display attention-grabbing images, writings, and posters. Each group has its own noticeboard with a medium-sized green heart, and during outings or festivals, we pin these hearts on the children's clothing. Our green-themed days are celebrated at the kindergarten or group level. We value collectively experienced adventures and direct experiences. Under the "The Kindergarten Moves" program series, all four of our groups participate simultaneously in the activities. We involve parents in events to aid in changing their mindset. Our natural environment offers the best opportunities for marvelling at nature's treasures through weekly excursions. Shared experiences strengthen the sense of community, so we strive to organize a variety of programs to enrich our kindergarten life. It is important for us to positively influence parents through their children. We are continuously expanding our jointly organized programs with families. In addition to our special days, our daily activities are continuously imbued with an environmentally conscious mind-set, helping our kindergarten children to grow into schoolchildren and later adults in a better, more liveable, and sustainable world. Positive feedback from our partners (parents, schools, sponsors) reflects changes in children's environmental culture, knowledge, emotions towards nature, and environmentally conscious behaviours.

Keywords:

Nyitnikék Kindergarten, natural values, our green holidays, mindset shift